

કન્દે માતરમ્ ॥

અસહકાર કીર્તન

સંગ્રહ કરી ઉપાવનાર,
દયાભાઈ બામરભાઈ પટેલ.
રત્નદીપક એક્સિસ—નડીઆદ.

136

પ્રત ૧૦૦૦૦

ઈ. સ. ૧૯૨૧

આકૃતી ૧ લી.

વિ. સં. ૧૯૭૭

શ્રી બારન આર્ટ પ્રીન્ટીંગ વર્ક્સ લીમિટેડમાં

કનૈયાલાલ મણીલાલ જાનિય છાપ્યું.

પાંચકુવા પાસે કોટની રજિ—અમદાવાદ

કિં. રૂ. ૧-૨-૦

૮-૨૫૭

ગાંધીયો વિધાપીઠ

આપવાનું સુપાત્ર સ્થાન !!

હિંદુ અનાથ આશ્રમ

નડીઆદ.

દરેક જાતનાં દાન લેવાય છે દરેક દાનની પાવતી મળે છે. તમામ હિંદુ જાતીનાં બાળક બચાવાય છે જુઓ. દુશ્વરે આપ્યું હોય તો દાન કરવાના દરેક પ્રસંગે કુલ તોલે ન કુલ—ખંખરી દાન મોકલી આપણા હિંદુ અનાથ આશ્રમે બચાવશો.

આ અનાથશ્રમ તમામ કોમનાં ૧૧૫ નાના મોટા અને અશક્ત અપંગોનાં વર્ણ વ્યવસ્થા પ્રમાણે ગાંધીયો પોષણ કરે છે નાનાં બાળકો ત્યજાએલાં હોય છે દયા લાવી દાન મોકલી રીપોર્ટ મંગાવ લખો.

મંત્રી હિંદુ અનાથ આશ્રમ નડીઆદ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૨૫૭

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૨૨૨૩૧૨ કૌતુબ

વિષય ૪-૧૧૨

અસહકાર કીર્તન.

માતૃ વંદના.

હે માતૃભુમિ તેરે, ચરણોમે શીર નચાડે,
મેં ભક્તિ ભેટ અપની, તેરે ચરણમે લાઉં, હે માતૃ.
માથે પે તુહો ચાંદન, છાતીપે તુંહો માલા,
જીભપે ગીત તું હો, મેં તેરા નામ ગાઉં. હે માતૃ.
જીસેં સુપુત ઉપજે, શ્રી રામ કૃષ્ણ જોસે,
ઉસ તેરી ધુલીકો, નીજ શીશપે ચઢાઉં. હે માતૃ.
માની સમુદ્ર જીસકી, ધુલીકા પાન કરકે
કર્તાહિ જાન તેરા, ઉસ પૈરકો મનાઉં. હે માતૃ.
વેદેશ માનવાલે, ચઢકર ઉતર ગયે સળ,
ગોરે રહે ન કાલે, તુજ કા હી ઓકપાઉં. હે માતૃ.
સેવા મેં તેરા સારે, લેહોકો બુલ જાઉં,
વહ પુન્ય નામ તેરા, પ્રતિદિન સુનું સુનાઉં. હે માતૃ.
તેરે હો કામ આઉં, તેરાહી મંત્ર ગાઉં
મન ઓર દેહ તુજપર, બધીદાનમે ચઢાઉં. હે માતૃ.

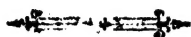
ઈન્દ્ર

શુભામખાનાં

- શુભામી કારખાનાં છે, તમારી તો નીશાળો આ,
શુભામો પાકતા એમાં, પરાધીન દેશને કરવા. ૧
- શુભામી જ્ઞાન પામીને, થશે હથીયાર દુશ્મનના:
કતલ તમ હાથથી થશે, તમારા દેશના હીરા. ૨
- પરાધિનતા તણી સાંકળ, મહીં છે માત જઠડાઈ,
બનો ના આંકડા લેના, તમારા હાથથી ભાઈ. ૩
- થશે ના પાપના ભાળી, બુલમજર રાજ્ય પોપીને,
થશે ના દેશના દ્રોહી, શુભામીમાં પડી રહીને. ૪
- તમે થઈ રામના પુત્રો, વસો કેમ રાજ્ય રાવણમાં,
સીતા માતા લડી લાવો, પડો ચાહોમ કરી રણમાં. ૫
- તમારી દ્રૌપદી કેરાં, દુઃશાસન વસ્ર ખેંચે છે,
હસે કૌરવ સભા ચાખી, રહ્યા શું બાયલા બેસી. ૬
- અતિદિન ચાર બેજનનો, ચલાવ્યા ચાણુકો મારી,
સલામી યુનીયન જેઠે, બરાવી તે ગયા ભૂલી. ૭
- ગયો પંજાબને વારો, હવે વારો તમારો છે,
દીપાવો દુધ માતાનું, મજર મારો તમારો છે. ૮
- શુભામીને સલામી દઈ, બનો સેનિક તહમે શુરા,
પડો રણ યુદ્ધમાં કુદી, બુઝો રણતુર બાગે આ. ૯

તમારૂં સુદ્ધ શાંતીનું, નીહાળે દેશ આખો આ,
 બની જાડાંદર ભરો પગલુ. નમસ્કાન્તે પડો પાછા. ૧૭
 અરે કેસર બીના વીરા, તમારૂં યુધ્ધ આ જોના,
 તમારા પૂર્વજે સ્વર્ગે, લઈ વિમાન છે આવ્યા. ૧૧

ચંદુલાલ દેસાઈ.

રેંટીઆ સ્તોત્ર.

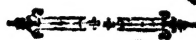
પ્રાચીન અમ્હારા દેશમાં, લેલોગ ગૃહનો રેંટીયો,
 ધરબર ફરી અમૃત કરો, પાછો મુકેલો રેંટીયો.
 જોટલા આંટા તમારા, હાથ ફરશે રેંટીયો,
 તેટલું સ્વરાજ્ય પાસે, લાવશે આ રેંટીયો—૧
 મૃતપ્રાય ભારત દેશનું, છે એક અમૃત રેંટીયો,
 ભારત તણા સૌ રોગનું, છે એક અંધારું રેંટીયો.
 લાખો નીશાણી મહી, આશા કિરણ છે રેંટીયો.
 ભારત તિમિરહળ લેદીને, ચમકી રહ્યો છે રેંટીયો—૨
 સ્વરાજ્યને સ્વતંત્રતાની દિવ્ય વિજા રેંટીયો,
 અમૃત સમા મીઠા પુરો, રેડી રહ્યો છે રેંટીયો.
 મશગુલ થઈ એ મુરમાં, જન ફરવો આ રેંટીયો,
 ઉદ્ધાર કરશે હિન્દનો, જે હાથ ફરશે રેંટીયો—૩

સ્વધર્મની સેવા તણી છે, ભગ્ય મૂર્તિ રેંટીયો,
 મંદીરને મસજીદમાં, પધરાવજો સૌ રેંટીયો.
 સાઠકોટી દ્રવ્યનો, રક્ષક પિતા છે રેંટીયો,
 દુષ્કાળનો પણ કાળ છે, આ કાળ ભરતો રેંટીયો.—૪
 ભૂખ્યાં કરોડો ભાન્ડુની છે, અન્ન પૂર્ણ રેંટીયો,
 ટાઢે થયેલાં રંકજનની. વસ્ત્ર પૂર્ણ રેંટીયો.
 પંખળને ખલીદ્રાતની છે. ન્યાય પુર્ણ રેંટીયો,
 આ શસ્ત્ર હિન પ્રજા તણી છે. શસ્ત્ર પુર્ણ રેંટીયો—૫
 અસહકાર કેરા યુદ્ધમાં, આયુધ અમારું રેંટીયો.
 ચક્ર સુદર્શન સમો, રમરમ ફરતો રેંટીયો
 ધની કૃષ્ણવીર તનુ ભરતનાં ચાહુ કરો આ રેંટીયો.
 કુરુક્ષેત્રમાં કૌરવદળો, થરકાવસે આ રેંટીયો—૬
 રામની સેના તણો, હનુમાન છે આ રેંટીયો,
 લંકા સમી લાંડન પ્રજાળી, ખાળ કરશે રેંટીયો.
 લાજ લેકેશર તણી. લુંટાવશે આ રેંટીયો,
 માન માન્યેસ્ટર તણાં મુકાવશે આ રેંટીયો.
 આંગલ અમુર બેદીને, ત્યાં ધુમશે આ રેંટીયો,
 રાવણ રીપુરણ રોળી સીતા લાવશે આ રેંટીયો.—૭
 કળીકાળમાં ભગવાનનો અવતાર છે આ રેંટીયો,
 સંહારવા અધર્મને ઉત્પન્ન થયો છે રેંટીયો;
 પારસી તો પા રૂપી આજો રૂપી છે રેંટીયો.
 શ્વેત ઉપવીત ધારી વહતો વેદ મંત્રો રેંટીયો,

ચેતન કુવારા દેશમાં ઊરાડતો આ રંટીયો,
 મરૂ બૂમીને રસબસ કરી ફળદ્રુપ કરતો રંટીયો.
 શુંબાર કરતો ભંગ સમ મુખ કંજરમણી છે રંટીયો,
 મુખ કમળ દળ રસ ચુસીને ઘેલો બન્યો છે રંટીયો;
 કોમળ કમળ દળ લુપ્ત થઈ જે ફેદી બનતો રંટીયો,
 તે વાંસનાં બાડાં પડો છેદી નીકળતો રંટીયો.
 જડકાંટનો જોકે બનેલો દીસતો આ રંટીયો,
 ચેતન થકી ભરપુર ને જીવંત છે આ રંટીયો;
 ખાચે નહિ પીચે નહિ, સુવે નહિ આ રંટીયો.
 થાકે નહિ થાલે નહિને કામ આપે રંટીયો,
 માનસરવરનો મોતી ચરતો હંસલો આ રંટીયો.
 થાતાં પ્રસન કણ મોતીના દેશે જગતને રંટીયો.
 ધન્ય છે તે હાથને જે ફેરવે આ રંટીયો,
 ધન્ય છે તે મગજને જેણે રચ્યો આ રંટીયો;
 ધન્ય છે તે કુશળને જેનો બને છે રંટીયો.
 ધન્ય તે સુથારને હોતે ઘડ જે રંટીયો,
 કવીઓ તમારા કવનમાં કવજો હવે આ રંટીયો;
 વકૃત્વમાં વક્તા અહો વીકસાવજો આ રંટીયો.
 ગરબા મહી બહેનો તમે ગાજો હવે આ રંટીયો,
 ભજનો મહી ભક્તો તમે લલકારજો આ રંટીયો;
 શાળા મહી ઈનામમાં હવે આપજો આ રંટીયો.

નાતો તણાં લેણાં મહી હવે ઝડેંયળે આ રંટીયો,
 પંજામ કન્યાદાનમાં જેમ પુત્રીને દે રંટીયો,
 ત્યમ અન્ય પ્રાન્તો કિન્દના લા કન્વકાને રંટીયો.
 સ્વરાજ્યના નીશાનમાં સ્ત્રીતરાવળે આ રંટીયો,
 આત્મ શુદ્ધીનો અલેકિક મંત્ર મોંઘા રંટીયો.
 ગાવે કળીરા પદ મહી કે છે પર્વાતર રંટીયો.
 માંધી લખે 'નવજીવન'માં કે સ્વર્ગ આવી રંટીયો,
 ખાતાં પીતાં સુતાં અને વળી સ્વર્નમાંહી રંટીયો;
 પટણુ કરળે રાતદીન ખસ રંટીયો ને રંટીયો.
 પ્રતિ ગામડે પ્રતિ છુપડે લાખલ કરો આ રંટીયો,
 આચીન અમારા દેશમાં ઉલોત બૃહનો રંટીયો.
 હો ગાય સુણે સ્તોત્ર યાને ફેરવે બળી રંટીયો.
 વાસો થશે વૈકુંઠમાં છે વેદ વાક્યમ રંટીયા,

ચંદુલાલ દેસાઈ.

ખાદી.

મલમલ તણાં લીણાં લલા, જે વસ્ત્ર અંમે ખેરતા,
 તે ખાદી ખડખડી ખેરી, આને દીસે વિચિત્ર.
 વિદેશી વસ્ત્રોની મહી, જે નારીઓ મશગુલ રહે,
 તે આજ સાદી ખાદીની, ખેરી અને મમરૂર બને.—૧

પુર્વે હતી જે શામ્યતા, ખાલી તણાં વસ્ત્રો મહી,
પકટાઈ જાતાં ભાવના, તે આજ ચાલી છે ગઈ.
આજે હવે તો કુલિનગીને, ખાનદાની ખાલીમાં,
આજે હવે તો શરમના, સૌન્દર્ય હીસે ખાલીમાં.

ચંદુલાલ દેસાઈ.

ઐક્યતા.

ભલો હો ભિન્ન ભિન્ન અભિધાન.
એક દેહના ભાગ અમે. જે હિંદુ-મુસલમાન ભલે.
દ્વેષ ભાવનું નામ કહો ક્યાં જ્યાં છે સર્વ સમાન
ઈશ્વર એકજ નામ ભિન્ન છે. રામ અને રહેમાન
સૌ ધર્મોનું એજ ફરમાન સ્નેહનું કરો સદા સન્માન ભલે.
વેદ કુરાન તણાં જે ચાલે સ્વતંત્ર ધર્મ વિધાન
હિંદુ મુસ્લમા છતાં અમારો સ્વદેશ હિન્દુસ્થાન
અમે એકજ માતાં સંતાન અમારું બંધુ ભાવમાં ધ્યાન ભલે.
મસ્તર મહીશ તણ કરીશું સ્નેહ સુધાનું પાન.
મુખે દુખે એકત્ર રહીને મેળવશું મહીમાંન.

ભીન્નતા હરનારી છે પ્રાણ,

ઐક્યતા કરનારી કલ્યાણ.

ભલે.

ખાખર

અમે તો ભરત ભૂમિના બાળ અમોને કેવળ એ પર બહાલ
નિરંતર કેવળ એ પર બહાલ. ૭૫.

સ્વર્ગ સમીપર ભૂમિ સુંદર ભલે રસમાં રમનાર.
અમ અંતરમાં એને તે જે પળભર નહિ અમકાર. અમેતો
રંક ભલે રહી માત અમારી તદાપિ તે અમ પ્રાણ
હૈયા ગેલ સલુણા દેતી. શીખવે દનનતગાન અમે તો.
અવર ભુમીની ભુરકીમાં નહિ ભરત અમે ભુલનાર
પર માતાના લાડ લુખેરા તે શું દુઃખ દળનાર અમે તો.
અનેક વૃત કંઈ અમ દેવવીશું. ઝગતા મુર અમકાર
ઉઘાસમી બંધી ભારત હસાવી જગાવીશું જયકાર. અમે તો.
અખરહાર

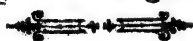
મુક્તી વિણા.

મધુર વિણા સુનાવે આજ દેવી ભારતી માતા,
નાદે સૌ ધવાતા લુપ્ધ બધા આજા દીને ચહાતા;
નિરાશાનું ધ્યાનક ભુત બધાના દીલને પીડે.
તજ્યા ભણકાર એ ભુડા બધા આથા ભર્યા હોડે,
લલાટે હાથ નાખીને હજારો વર્ષથી બેઠા;
ભગીરથ યજ્ઞ આ માઠી ઉચરીએ કેમ દીનતાને;
કે જ્યારે પ્રેમથી માતા સુણાવે મુક્તી વિણાને.

ખાદીનો પોષાક.

નિર્મળ અને નિર્દોષ સાદો ખાદીનો પોષાક છે,
લાખો જનોનો રોટલો, આ ખાદીનો પોષાક છે.
અધીકારીઓને પુચ્ચતો, આ ખાદીનો પોષાક છે,
યુનીફોર્મ ગાંધી સૈન્યનો, આ ખાદીનો પોષાક છે.
સ્વરાજ્યના ફકીરો તણો, આ ખાદીનો પોષાક છે,
જેલ જીવન સ્મરણરૂપ, આ ખાદીનો પોષાક છે.
હરીફ માનચેસ્ટર તણો, આ ખાદીનો પોષાક છે,
સરકારને અકળાવતો, આ ખાદીનો પોષાક છે.

ચંદુલાલ દેસાઈ.

વકીલોને

ગજવતા જે સલાઓને, વકીલો ક્યાં ગયા નાશી,
લલા સંતાર્થી ક્યાં બેઠા? બધી દુનીયા કરે હાંસી. ૧
ગરજતા સિંહની પેઠે, શીયાળો ક્યમ થઈ બેઠા?
તમે ફરતા અધર ઉંચા, લપાયા ક્યમ હવે હેઠા? ૨
તમે કુંકાશને કળ્યા, વધારી દેશમાં દીધા,
પણીબ લોખા અસીસોને, ચુસી ચુસી કુચા ફીધા. ૩
તમે તો દેશનું નેતૃત્વ, લઈને રાજ ફરતાતા,
જસ મોટું બતાવોને, ફરો છો કેમ શરમાતા. ૪

પરાયાં છોકરાં પકડી, જતિ કરતા તમે પ્રાંતે,
 જતી થાવો તમે પોતે, મગર ફરજો શીકે ચડુર. ૫
 ચકી બા શુભામ ખેટા, તણા દહાડા ગયા ચાલી,
 હવે મેઢાનમાં આવો. તનારી વારી ઈ આવી. ૬
 તમારૂં પાણી ખતલાવો, તમારૂં શોરૂં ઝગકાવો,
 કરી ચાહોમ જુકાવો, મળે અવસર નહિ આવો. ૭
 સુકો પ્રેક્ષીસમાં પુજો, કરો કોઠી તણા ચુરો,
 પરાધીન હિન્દમાતાને, પડેલી બેડીઓ તોડો. ૮
 પુકોરે ભારતીમાતા, બુલમગર રાજ્ય ના પોષો,
 તમારા પેટના માટે, ન આખા દેશને રેસો. ૯
 પ્રબા દ્રોહી પ્રભુ દ્રોહી, થતાં દીલ કંઈ વિચારો તો,
 લગાવી કોર્ટને રાજા, લવલી પંચ કહાડોને. ૧૦
 વકીલો વેશીયા જેવા. ૬ કહેવત એ ખરી પાડો,
 ખુદાને દેશની ખાતર. તણ પ્રેક્ષીસ અહિં આવો. ૧૧
 ગજવતા નયમ સભા પૂર્વે, ફરં તેવી ગજવોને,
 કરીને આત્મનું બલિદાન, સુતેલો દેશ જગાવોને. ૧૨

ચંદુલાલ હેસાર્ક.

ગીતિ વૃત્ત.

રાજન પૂર્વે રીઝે, પ્રસન્ન થઈને હરત શીરે સ્થાયે,
 ગામ ગીરાસને આપી, સાત પેઢીના દળદરને કાપે.
 એ. બી સી ડી માંથી આજ હવે બે ત્રણ અક્ષર આપે
 બૂખ કદી ને લાગે, ગયઝં ભરવા કામ ન તે આવે.

ચંદુલાલ હેસાર્ક.

ખીતાબ

- ખડો ખુતબાં ખુદામતનાં, ખીતાબો ખાડમાં નાખો, ૧
 હુંટાયે માનની લગ્યા, ખીતાબો ખાડમાં નાખો.
- નથા ટાઈટલ તણી કીમત, પ્રજાનાં એક કોડીની,
 હવે ઉતરી ગયાં પાણી, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૨
- કરે સરકાર જેને 'સર,' પ્રજા તેનેજ ગણતી ખા,
 જમના આ બુદ્ધો આવ્યો, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૩
- બુઝ્યો પંજાબનાં બલીમ, બુલન ઠેવો કીધો રાજ્યે
 ચલાવી લોહીની નીકા, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૪
- તુર્કી તણા દુકડા, જ્યાં ગીધડાં ગયાં ખાઈ.
 ઇલમીન હા રડ એથી, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૫
- મળ્યા હિન્દુ મુસલમાનો, ઘણા વર્ષે ફરી પાછા,
 લલા તેની ખુદાલીમાં, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૬
- હજારો ગાયતુ રક્ષણ, કર્યું ઇંદમાં મુસલમાને,
 અહા તેના સ્મરણ ખાલર, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૭
- થવા પંજાબને ખત્રીફાતનો ઇન્સાફ આવમમાં
 કહે ઈંગ્લેન્ડ પોકારી, ખીતાબો ખાડમાં નાખો. ૮

ચંદુલાલ દેસાઈ.

થા દીલગીર તું હિંદુસ્થાન.

ઝેર વધ્યાં ને વેર વધ્યાં વળી કાળા ઠેર વધ્યા કરનાર,
 પર નાંતીલા જતીલાથી, કુસંપમાં ચાલે સંસાર;
 દેખ બિચારા ગરીબનો પણ, પોલીસ જતાં પકડે કાન,
 એ અપકાર ગણી ખીટનનો, થા દીલગીર તું હિંદુસ્થાન.
 રાજ્ય જીલમનું આજ ગણાયું, લાજ ઘટી ખીટનની લેખ,
 ઘાડ પાડુ ને ચોર વધ્યા બહુ, જોર દગાનું મોટું દેખ;
 ગીઝની કરતાં જીલમી ઝાઝા, તૈમૂર કરતાં બહુ તોફાન,
 એ અપકાર ગણી ખીટનનો, થા દીલગીર તું હિંદુસ્થાન.
 જીલમી રાજને બળ દેવા, ઝોડવાયર આવ્યા અહીં બ
 મારસલ્લોથી નાશ ચલાવ્યો, ના થઈ તેની ખરી તપા...
 જીલમી ને માફી બક્ષીને, ક્યું ભારતનું અતી અપમાન,
 એ અપકાર ગણી ખીટનનો, થા દીલગીર તું હિંદુસ્થાન.
 ભારતજનને પેટે ચલાવી, નાક ઘસાવ્યાં ભોંયે આજ,
 ડાયરનાં ઝાઝા જીલમથી, લુંટી અબજાઓની લાજ;
 દોષીત ને નિરદોષીત કીધા, થયા અમલમાંહી ગુલતાન,
 એ અપકાર ગણી ખીટનનો, થા દીલગીર તું હિંદુસ્થાન.
 મન માન્યો મારસલ્લો ચલાવ્યો, જોર જીલમથી લીધા જન.
 કોઈ સ્થળે ઈન્સાફ ન દીધો, ઘણું ઘટયું ખીટનનું માન.

